

**ДОКЛАД ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОСЪЩЕСТВЕНИЯ
ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
ПРЕПОРЪКИТЕ**

**по Одитен доклад № 0600200120
за извършен одит на дейността на министъра на икономиката по упражняване правата
на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала
за периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2019 г.**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

На основание чл. 50, ал. 1 от Закона за Сметната палата (ЗСП), т. 4 от Решение № 103 от 25.04.2023 г. на Сметната палата и Заповед № ПК-06-02-004 от 17.06.2024 г. на заместник-председател на Сметната палата, е извършена последваща проверка относно изпълнението на неизпълнените и на частично изпълнените препоръки по Одитен доклад № 0600200120 за извършен одит на дейността на министъра на икономиката по упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала за периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2019 г.

Съгласно доклада¹ за резултатите от осъществения последващ контрол за изпълнение на препоръките по горепосочения одитен доклад, от общо дадените 27 броя препоръки (в т.ч. 22 под-препоръки), 15 препоръки са изпълнени, 4 препоръки са изпълнени частично и 8 препоръки не са изпълнени.

Във връзка с извършвания за втори път последващ контрол, с писма² са изискани информация и документи относно предприети действия и мерки за изпълнението на неизпълнените и на частично изпълнените препоръки. Същите са предоставени с писма, изх. № 94-00-1527 от 19.06.2024 г. и изх. № 94-00-1527 от 20.06.2024 г. на министъра на икономиката и индустрията³, и писмо, изх. № 04-06-61-12 от 20.06.2024 г. на министъра на иновациите и растежа⁴.

Проверката има за цел да се установи съответствието между дадените препоръки в одитния доклад и действително предприетите мерки/ извършени действия за изпълнение на неизпълнените препоръки и на частично изпълнените препоръки.

II. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА

При осъществения последващ контрол за изпълнението на препоръките е установено:

По препоръка 4: *Във вътрешните правила на МИ да се регламентират изисквания, условия и критерии, които да се прилагат при вземането на решение за промяна на субекта, който да упражнява правата на собственост в едно търговско дружество, т.е. дали правата на собственост да се упражняват пряко от министъра или дружеството да стане дъщерно и тези права да се прехвърлят на съответното холдингово дружество чрез увеличаване на неговия капитал с непарична вноска.*

Препоръката е формулирана във връзка с констатация по т. 2.1 от Раздел I на част „Констатации и оценки”, от проекта на доклад, че липсата на такива изисквания, условия и критерии създава риск от прилагане на субективен и/или непоследователен подход при реструктуриране на търговски дружества (ТД), т.е. при промяната на принципала, който да упражнява правата на собственост в тях, вкл. това да се извършва без ясни мотиви, обосноваващи съответните решения и действия. Констатирано е, че ТД не са под прекия контрол на министъра на икономиката, т.е. са дъщерни дружества, въпреки че са със значителни обороти (в пъти по-големи), управлявани активи и собствен капитал от финансовите показатели на дружества, в които министърът упражнява правата на собственост на държавата.

По отношение на препоръката от Министерството на икономиката и индустрията (МИИ) изразяват становище⁵, че въпросът с вземането на решение за промяна на субекта,

¹ Приет с Решение № 103 от 25.04.2023 г. на Сметната палата (Протокол № 15)
https://www.bulnao.government.bg/media/documents/PK_MI_D-va_SO_0423.pdf

² Писмо вх. № 94-00-1527 от 18.06.2024 г. до министъра на икономиката и индустрията и писмо вх. № 04-06-61-11 от 18.06.2024 г. до министъра на иновациите и растежа.

³ Одитни доказателства № 1 и № 3

⁴ Одитно доказателство № 2

⁵ Одитно доказателство № 3

който да упражнява правата на собственост в едно ТД е уреден със Закона за публичните предприятия (ЗПП), тъй като съгласно чл. 13 Министерският съвет (МС) упражнява правата на държавата в публичните предприятия или може да делегира тези права на министрите съобразно отрасловата им компетентност. Посочено е, че решението дали едно ТД да стане дъщерно и тези права да се прехвърлят на съответното холдингово дружество, чрез увеличаване на неговия капитал с непарична вноска, черпи своите основания също от закона – чл. 1, чл. 15 от ЗПП, чл. 25, т. 8 и чл. 26, ал. 1, т. 3, във връзка с чл. 221, т. 2, чл. 72, чл. 73 и други от Търговския закон⁶. Според МИИ във връзка с препоръка 4 не може да се регламентират изисквания, условия и критерии на ниво орган, упражняващ правата на държавата (министър на икономиката и индустрията) чрез вътрешни правила, при условие, че тези въпроси са уредени законодателно и касаят всички публични предприятия, а не само тези с принципал министъра на икономиката и индустрията.⁷

При извършената проверка е установено, че цитираните основания от нормативни актове са общи и не регламентират изисквания, условия и критерии, които да се прилагат при вземането на решение за реструктуриране на ТД.

Не са предприети действия за постигане на целения резултат във връзка с направената препоръка.

Препоръка 4 не е изпълнена.

По препоръка 7: *Да се иницират промени в Закона за Българската банка за развитие, с които:*

7.1. Да се прецизират целите и приоритетите в дейността на ББР, като еднозначно и ясно да се определи дали съществува законова възможност и с каква цел могат да се кредитират големи предприятия, ако и доколкото кредитиране на големи предприятия от ББР е необходимо, по изключение от първостепенната цел за подпомагане на МСП, в съответствие с националната икономическа политика. Законопроектът да бъде придружен с подробни мотиви, вкл. детайлни аргументи и подкрепящи ги разчети, в случай че се прецени включването на цели и приоритети за подпомагане на големите предприятия.

Съгласно РМС⁸, на министърът на иновациите и растежа е възложено упражняването на правата на държавата в капитала на ББР ЕАД (дружество от системата на преобразуваното Министерство на икономиката).

При предходната проверка за изпълнение на препоръките министърът на иновациите и растежа е изразил становище, че не е необходимо допълнително изменение на ЗББР за изрично уреждане на законова възможност за финансиране и на големи предприятия, в рамките на целите, приоритетите и стратегията на ББР ЕАД.⁹

Във връзка с настоящата проверка от Министерството на иновациите и растежа (МИР)¹⁰ се поддържа същото становище, като се доуточнява, че предоставяните кредити на големи предприятия следва да бъдат уредени не на законово ниво - в Закона за Българската банка за развитие (ЗББР)¹¹, а в Устава на ББР ЕАД (Устава) като основен устройствен акт, както и при стратегическото бизнес паниране на дейността на банката в Стратегията за всеки

⁶ Разпоредбите на ЗПП - чл. 25, т. 8 и чл. 26, ал. 1, т. 3, не са коректно посочени, тъй като чл. 25 и чл. 26 от ЗПП нямат алинеи и точки към тях.

⁷ **Одитно доказателство № 3**

⁸ Решение № 892 от 30.12.2021 г. на Министерския съвет

⁹ Доклад за резултатите от осъществен последващ контрол, приет с Решение № 103 от 25.04.2023 г. на Сметната палата (Протокол № 15);

https://www.bulnao.government.bg/media/documents/PK_MI_D-va_SO_0423.pdf

¹⁰ **Одитно доказателство № 2**

¹¹ като се отчита, че уредбата в ЗББР е прецизна и ясна в достатъчна степен, доколкото законът следва да формулира целите, приоритетите и основните направления в дейността на банковата институция при съобразяване на общата регулаторна уредба по ЗКИ и подзаконовите актове по прилагането му

тригодишен период съгласно чл. 4, ал. 4 от ЗББР.¹² Пояснява се, че са извършени промени в Устава, които са в съответствие с одобрената от МС¹³ Стратегия за дейността на ББР ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

Съгласно последното изменение¹⁴ на чл. 8, ал. 5 от Устава „(5) Банката не може да формира нови експозиции на индивидуална и консолидирана основа към един клиент или група свързани клиенти, чийто общ размер надхвърля сумата от 5 000 000 лева, а към финансови институции по чл. 3а от Закона за кредитните институции (ЗКИ) с цел индиректно финансиране на малки и средни предприятия – 15 000 000 лева.“ На следващо място в чл. 8 се създава нова ал. 10, в която изрично са регламентирани случаите, при които банката има право да формира експозиции към индивидуални клиенти или група клиенти (независимо дали са МСП или големи предприятия) извън ограниченията по ал. 5 на същата разпоредба. След установяването на максимален размер на новосформирана експозиция от 5 млн. лв. според МИР не са предоставяни нови кредити на големи предприятия.¹⁵

Становището на МИР е, че промените позволяват реализирането на бизнес дейност с добри качествени характеристики, с оглед установяване на трайно устойчив бизнес модел на ББР ЕАД и изпълнение на Стратегията за дейността ѝ. Реализирането на този модел се гарантира чрез упражняването на контрол за изпълнение на стратегическите цели и на плана за дейността на институцията от ръководството, както и следене на спазването на система от ключови индикатори и надлежното прилагане на политики за поемане, управление, наблюдение и редуциране на рисковете, засягащи жизнеспособността на Банката, и установяване на трайно устойчив бизнес модел на ББР ЕАД. По мнение на МИР са създадени необходимите предпоставки за осигуряване на дългосрочно устойчиво развитие на Банката, включително по отношение на специфичния ѝ бизнес модел^{16, 17}

С оглед изпълнението на възложените в ЗББР цели и Стратегията на Банката от МИР не намират за целесъобразно в ЗББР изрично да се разпишат разпоредби по отношение възможността за финансиране на големи предприятия от страна на ББР ЕАД, с оглед текстовете на ЗББР, на ЗКИ, нормативните регулации на банковата дейност и притежавания пълен лиценз¹⁸ за извършване на банкова дейност като търговска банка.¹⁹

Извършената проверка показва, че не са предприети действия за инициране на промени в ЗББР с оглед постигане на целения резултат във връзка с направената препоръка.

Под-препоръка 7.1. не е изпълнена.

7.2. Да се осигури публичност (на сайта на ББР АД и по друг подходящ начин) на пълна и проследима (включително за предходните години) информация по отношение на: изпълнение на Стратегията на ББР АД; размера, мотивите, необходимостта и очакваните ефекти от предоставянето на кредити, финансиране и подкрепа на големи предприятия, вкл. за тяхната обвързаност със стратегическите цели на групата на ББР; постиганите резултати и ефекти в тази връзка и размера на необслужваните кредити, с оглед осъществяване на ефективен обществен контрол върху дейността на банката.

Във връзка с горепосочената препоръка МИР²⁰ изразява следното:

По отношение на индивидуални данни за експозиции към кредитополучатели се пояснява, че кредитните институции нямат възможност публично да разпространяват такива

¹² Одитно доказателство № 2

¹³ с Решение № 389 от 7 юни 2024 г.

¹⁴ изм. с решение на министъра на иновациите и растежа от 20.07.2021 г., изм. с решение от 18.06.2024 г.

¹⁵ Одитно доказателство № 2

¹⁶ дейността на ББР ЕАД в изпълнение на основополагащите ѝ цели съгласно чл. 2, т. 3 и т. 5 от ЗББР

¹⁷ Одитно доказателство № 2

¹⁸ Лиценз № Б 25 от 25.02.1999 г., актуализиран със Заповед № РД 22-2272/16.11.2009 г. на Управителя на Българската народна банка

¹⁹ Одитно доказателство № 2

²⁰ Одитно доказателство № 2

данни и че регулацията по отношение на възможностите и механизмите за осигуряването на публичност във връзка с предоставените кредити се съдържа в специалната уредба по ЗКИ и подзаконовите актове по неговото прилагане, включително на БНБ²¹.

Посочва се още, че данни за изпълнението на стратегията от предходния период на стратегическо бизнес планиране се съдържат във всяка следваща стратегия. В одобрената Стратегия за периода 2024-2026 г. се съдържа раздел I „Преглед на дейността за периода 2021-2023 г. Стратегията е публична – тя се одобрява от МС и се публикува в Правно-информационната система на МС на интернет-страница <https://pris.government.bg/>, която е със свободен достъп.

Допълнително се посочва, че в Раздел V „Отчитане изпълнението на бизнес програмата/стратегията и дейността на дружествата“ на Вътрешните правила на МИР за упражняване на правата на държавата в капитала на търговски дружества (наричани за краткост по-нататък „Вътрешните правила“)²² се съдържа изрична регламентация относно отчитането на дейността на банката пред принципала и осигуряването на публичност. Съгласно чл. 31, ал. 2 от Вътрешните правила, ежегодно в срок до 31 май, ББР ЕАД представя пред министъра на иновациите и растежа годишен отчет за дейността си за предходната година, като е предвидено, че отчетът за дейността се предоставя за сведение на МС, а ал. 5 изисква годишната самооценка на дейността и ефективността на ББР ЕАД да се съдържа в годишния отчет за дейността на банката. В чл. 27, ал. 1 от Вътрешните правила е регламентирано предоставяне от ББР ЕАД на министъра на тримесечни и годишни финансови отчети, анализи и доклади за дейността съобразно специфичните изисквания за отчетите и докладите на кредитните институции. Съгласно чл. 31, ал. 1 от Вътрешните правила Надзорният съвет осъществява мониторинг (наблюдение, анализ и оценка) на степента на изпълнение на стратегическите и оперативните цели, заложи в стратегията.

В резултат от подписан Меморандум между ББР ЕАД и сдружение „Асоциация „Прозрачност без граници“, част от международната мрежа за борба с корупцията “Transparency International” от 30.03.2023 г., са изготвени анализи и препоръки в сферата на процедурата за докладване на нередности в Групата на ББР; Политиката за противодействие на корупцията в Групата на ББР; Политиката за установяване, управление и предотвратяване на конфликт на интереси и за осигуряване на доверителност в Групата на ББР. Същите са приети и включени в актуализираните и посочени по-горе процедура и политики.

От МИР се посочва също, че ББР ЕАД публикува информация в секция „Публична информация“ на официалната си интернет страница <https://bbr.bg/bg/>, с цел проследяването изпълнението на финансовите и нефинансовите си цели.²³

При извършената проверка е установено, че предприетите действия не са подходящи, тъй като не са предприети действия за инициране на промени в ЗББР с оглед постигане на целения резултат във връзка с направената препоръка.

Под-препоръка 7.2. не е изпълнена.

7.3. Да се регламентира осъществяването на мониторинг и контрол от страна на принципала върху дейността на банката, включително по отношение на: изпълнението на целите и приоритетите на банката; обосноваването на кредитирането, финансирането и подкрепата на големи предприятия, предвид целите и приоритетите на банката; постигнатите резултати и ефекти от подпомагането на големите предприятия, напредъка по погасяването на предоставени кредити на големите предприятия и действията от страна на банката при необслужването им; осигурена публичност на информацията по

²¹вж. Наредба № 22 от 16.07.2009 г. за Централния кредитен регистър, издадена на основание чл. 56, ал. 4 и § 13 от Закона за кредитните институции и приета е с Решение № 88 от 16 юли 2009 г. на Управителния съвет на Българската народна банка, в сила от 1 октомври 2009 г., с последващи изменения и допълнения

²² Утвърдени със Заповед РД-14-392/12.09.2023 г. на министъра на иновациите и растежа

²³ Одитно доказателство № 2

изпълнение на Стратегията на ББР АД; осигурената публичност на мотивите, необходимостта и очакваните ефекти, съответно постигнатите резултати и въздействия от предоставените кредити, финансиране и подкрепа на големи предприятия и размера на необслужваните кредити.

Във връзка с горепосочената препоръка от МИР се посочва²⁴, че съгласно чл. 5, ал. 3 от ЗББР, банката в срок до 31 май на текущата година представя на министъра на иновациите и растежа годишен отчет за дейността си за предходната година. Предвид посоченото задължение се твърди, че в ЗББР е предвидено изискване за осъществяване на мониторинг и контрол от страна на принципала върху дейността на банката, включително по отношение на изпълнението на целите и приоритетите на банката; обосноваването на кредитирането, финансирането и подкрепата на големи предприятия, предвид целите и приоритетите на банката; постигнатите резултати и ефекти от подпомагането на големите предприятия, напредъка по погасяването на предоставени кредити на големите предприятия и действията от страна на банката при необслужването им.

Посочва се също, че в Раздел V „Отчитане изпълнението на бизнес програмата/стратегията и дейността на дружествата“ на Вътрешните правила се съдържа изрична регламентация относно отчитането на дейността на банката пред принципала и осигуряването на публичност. Съгласно чл. 31, ал. 1 от Вътрешните правила: „На всеки три месеца, Надзорният съвет (НС) при публичните предприятия и ББР с двустепенна система на управление, осъществява мониторинг (наблюдение, анализ и оценка) на степента на изпълнение на стратегическите и оперативни цели, заложи в бизнес програмата/стратегията.“ За резултатите от осъществения мониторинг НС изпраща своите констатации в министерството.²⁵ В чл. 32 е регламентирано след одобряване на бизнес програмата/стратегията, съответно след приемане и годишна оценка на изпълнението на бизнес програмата/стратегията, публичните предприятия и ББР ЕАД да осигуряват публичност на целите, включително на напредъка и степента на тяхното изпълнение и резултатите от осъществения мониторинг и контрол от страна на министъра, чрез публикуване на информацията по чл. 27, ал. 1 на интернет страницата на съответното дружество, както и на официалната интернет страница на министерството.²⁶

По информация от МИР, предвид специалната регулация по отношение на дейността на кредитните институции в страната в ЗКИ и подзаконовите актове по прилагането му, контрол по отношение на регулярно предоставяната информация, в т.ч. чрез публично достъпни източници, се извършва по отношение на ББР ЕАД и по реда на чл. 20, ал. 3 от Закона за Българската народна банка – от подуправителя, ръководещ управление „Банков надзор“.²⁷

При извършената проверка е установено, че предприетите действия не са подходящи, тъй като не са за инициране на промени в ЗББР, касаещи горепосочената под-препоръка.

Под-препоръка 7.3. не е изпълнена.

По препоръка 8: *Във вътрешните правила на МИ по отношение на стратегическото и бизнес планиране, оценка и контрол върху резултатите от дейността на ТД с държавно участие в капитала и в дружествата, които те контролират да се регламентира.*²⁸

²⁴ Одитно доказателство № 2

²⁵ Одитно доказателство № 2

²⁶ Одитно доказателство № 2

²⁷ Одитно доказателство № 2

²⁸ Съгласно Доклад за резултатите от осъществения последващ контрол за изпълнение на препоръките по Одитен доклад № 0600200120 за извършен одит на дейността на министъра на икономиката по упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала за периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2019 г. (приет с Решение № 103 от 25.04.2023 г. на Сметната палата (Протокол № 15) **под-препоръки 8.1 и 8.2 са изпълнени частично (в частта за МИИ)**, но от МИР (по отношение на ББР) не са предприети необходимите действия за постигане на целения резултат с под-препоръките.

8.1. Ред за определяне, обсъждане и съгласуване на мисията, визията, общите стратегически цели и измерими показатели за изпълнение на нефинансовите цели в бизнес програмите и стратегиите на ТД с над 50 на сто държавно участие в капитала от системата на икономиката (вкл. ББР АД), и техните дъщерни дружества, кореспондиращи с предоставяните от тях обществените услуги и изпълнението на национални и/или секторни политики на държавата, стратегии и др., относими към дейността на съответните ТД, с оглед изготвянето на мотивирано становище за одобрение или неодобрение на разработената бизнес програма, респективно стратегия на съответното дружеството.

С Писмо²⁹ МИР информира, че министърът на иновациите и растежа е създад ред за определяне, обсъждане и съгласуване на мисията, визията, общите стратегически цели и измеримите показатели за изпълнение на нефинансовите цели в бизнес програмите и стратегиите на ТД с над 50 на сто държавно участие в капитала от системата на икономиката (вкл. ББР АД), и техните дъщерни дружества, кореспондиращи с предоставяните от тях обществени услуги и изпълнението на национални и/или секторни политики на държавата, стратегии и др., относими към дейността на съответните ТД, с оглед изготвянето на мотивирано становище за одобрение или неодобрение на разработената бизнес програма, респективно стратегия на съответното дружество, както следва:

В Глава четвърта, Раздел III „Разработване и представяне за одобрение изисквания към съдържанието на бизнес програмата/стратегията“ от Вътрешните правила, подробно е описан процесът по стратегическо и бизнес планиране, оценката и контрола върху резултатите от дейността на търговските дружества с държавно участие (в т.ч. и ББР ЕАД) в капитала и в дружествата, които те контролират.³⁰

В чл. 20 от Вътрешните правила се посочва, че: „Бизнес програма“/„Стратегия“ е документ за планиране на дейността на публичното предприятие/ББР за период от най-малко три години, съдържащ и показатели за изпълнение на заложените финансови и нефинансови цели (дефинирани в §1, т. 4 и т. 11 от ДР на ЗПП), като предприятията са длъжни да разработят и представят за одобрение бизнес програма/стратегия и евентуална/и последваща/и актуализация/и, приети от Управителния съвет и НС, съответно от Съвета на директорите, които да отговарят на изискванията на ЗПП, ППЗПП³¹, съответно ЗББР. Стратегия за дейността на ББР следва да бъде в съответствие с националната икономическа политика и Националната стратегия за малките и средните предприятия.“ Целта на бизнес програмата е да гарантира гъвкавост на стратегията на предприятието, като за тази цел се актуализира ежегодно, за може да се адаптират планираните резултати към промените на пазара.³²

В чл. 21 е описан начинът, по който по време на процеса на разработване на бизнес програмата/стратегията и тяхната актуализацията публичните предприятия и ББР обсъждат и съгласуват с министерството, чрез дирекция „Инструменти за икономически растеж“ (ДИИР), мисията, визията, общите стратегически цели, финансовите и нефинансовите цели и показателите за тяхното изпълнение, включително на ниво икономическа група предприятия, *където е относимо*, които следва да осигуряват изпълнението на възложените им от държавата обществени услуги и/или национални/секторни политики, заложен в съответните стратегически документи, приети от компетентните органи в съответната функционална/тематична област. С цел осигуряване на по-добра комуникация, публичните предприятия и Банката могат да изпращат подлежащата на обсъждане и съгласуване

²⁹ Одитно доказателство № 2

³⁰ Одитно доказателство № 2

³¹ Правилника за прилагане на ЗПП

³² Одитно доказателство № 2

информация, по електронна поща или на хартиен носител, както и провеждат разговори по телефона с директора на дирекцията или определен от него служител.³³

В резултат на извършената проверка е установено, че са предприети необходимите действия и е постигнат целения с под-препоръката резултат.

Под-препоръка 8.1. е изпълнена.

8.2. Механизъм за периодичен (годишен) мониторинг на изпълнението на нефинансовите цели и показатели, и анализ и оценка на общественото полезна ефект от дейността на отделните ТД с над 50 на сто държавно участие в капитала от системата на икономиката (вкл. на ББР АД), и техните дъщерни дружества, вкл. за приноса им към постигането на целите и приоритетите на национални и/или секторни държавни политики и стратегии, относими към тяхната дейност.

С Писмо³⁴ МИР информира за предприетите действия от страна на ББР ЕАД във връзка с изпълнение на горепосочената препоръка.

В Раздел V от Глава четвърта от Вътрешните правила е регламентирано отчитане изпълнението на бизнес програмата/Стратегията и дейността на дружествата (в т.ч. ББР ЕАД).

Съгласно чл. 26, ал. 1 от Вътрешните правила „Ежегодно, в срок до 30 юни на годината, следваща отчетния период, публичните предприятия представят на министъра отчет за изпълнението на бизнес програмата, който съдържа и сравнителен анализ на достигнатите спрямо заложените в бизнес програмата за съответния период стратегически, финансови и нефинансови цели и приоритети на предприятието и показателите за измерване на тяхното изпълнение, идентифицирани проблеми и предприети/планирани мерки за тяхното решаване, анализ и оценка на общественото полезна ефект от дейността на съответното предприятие, включително за приноса на дейността на предприятието към постигането на целите и приоритетите на национални и/или секторни държавни политики и стратегии, относими към съответната дейност, включително на ниво икономическа група, където е относимо.“

Съгласно чл. 26, ал. 2 от Вътрешните правила, ББР ЕАД представя на министъра годишен отчет за дейността си в срок до 31 май. Предвидено е също да се представят отчети на тримесечна база, които се разпределят на съответен служител за разглеждане и изразяване на становище/доклад в 10 дневен срок от постъпването на отчета.^{35,36}

В резултат на извършената проверка е установено, че са предприети необходимите действия и е постигнат целения с под-препоръката резултат.

Под-препоръка 8.2. е изпълнена.

8.4. Осъществяването на мониторинг и контрол от страна на принципала върху дейността на групата на ББР, включително по отношение на: изпълнението на целите и приоритетите на банката; необходимостта и аргументите за предоставяне на кредити, финансираня и подкрепа на големи предприятия; напредъка по погасяването на предоставените кредити на големи предприятия и действията от страна на банката при необслужването им; осигурената публичност на информацията по изпълнението на Стратегията на ББР АД, както и публичност на мотивите, необходимостта, очакваните ефекти и постигнатите резултати и въздействието от предоставянето на кредити на големи предприятия.

³³ Одитно доказателство № 2

³⁴ Одитно доказателство № 2

³⁵ чл. 27 и чл. 28 от Вътрешните правила

³⁶ Одитно доказателство № 2

Съгласно чл. 31 от Вътрешните правила на всеки три месеца НС при публичните предприятия и ББР с двустепенна система на управление, осъществява мониторинг (наблюдение, анализ и оценка) на степента на изпълнение на стратегическите и оперативни цели, заложен в бизнес програмата/стратегията. За резултатите от осъществения мониторинг НС изпраща своите констатации в министерството, след което в едномесечен срок отговорния служител се запознава с информацията и при необходимост се предприемат съответните действия.³⁷

С оглед на осъществяването на ефективен обществен контрол върху дейността на публичните предприятия и ББР ЕАД, след одобряване на бизнес програмата/стратегията, актуализацията, съответно след приемане и годишна оценка на изпълнението на бизнес програмата/стратегията, публичните предприятия и ББР ЕАД осигуряват публичност на целите, включително на напредъка и степента на тяхното изпълнение и резултатите от осъществения мониторинг и контрол от страна на министъра, като публикуват информацията по чл. 27, ал. 1 от същите правила на интернет страницата на съответното дружество, както и на официалната интернет страница на МИР.³⁸

Във връзка с изпълнението на препоръката от МИР уведомяват за конкретните действия, които се изпълняват във връзка с периодично докладване и оповестяване на информация, свързана със стратегията на ББР ЕАД, и др. програми и финансови инструменти на банката. По информация от МИР след месец юни 2021 г. няма нови финансираня за големи предприятия.³⁹

Резултатите от проверката показват, че от МИР не са предприети всички необходими действия за постигане на целения резултат с горепосочената под-препоръка. Във Вътрешните правила липсва изрична регламентация по отношение осъществяването на мониторинг и контрол от страна на принципала на: потребността и аргументите за предоставяне на кредити; напредъка по погасяването на предоставените кредити на големи предприятия и действията от страна на банката при необслужването им; осигурената публичност на мотивите, необходимостта, очакваните ефекти и постигнатите резултати и въздействието от предоставянето на кредити на големи предприятия.

Под-препоръка 8.4 е изпълнена частично.

По препоръка 10: *Да се извърши анализ на разпоредбите на ППЗПП за определяне на възнагражденията на органите за управление и контрол в публичните предприятия и да се предложат изменения и/или допълнения по отношение на критериите и показателите, с оглед обвързване на възнагражденията с изпълнението на целите на дружествата (вкл. нефинансовите) и постигнатите ползи за обществото.*

Съгласно предоставен отговор от МИИ⁴⁰ препоръката не следва да се адресира само към министерството, а е необходимо обсъждане и консолидиране на единно становище и

³⁷ Одитно доказателство № 2

³⁸ чл. 32 от Вътрешните правила

<https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2024/02/czeli-na-administracziyata-na-ministerstvo-na-inovacziite-i-rastezha-za-2024-godina-publ.-22.02.2024-g.pdf>

³⁹ Одитно доказателство № 2;

https://bbr.bg/media/documents/BDB_Strategy_2024-2026.pdf; <https://bbr.bg/bg/publicna-informaciya/otcheti/>;
<https://bbr.bg/bg/publicna-informaciya/otcheti-za-dejnostta/>; <https://bbr.bg/bg/n/konsultativniyat-svet-km-bbr-obsdi-podkrepa-na-bankata-za-biznesa-i-ustojchivoto-ikonomichesko-razvitie/>;
<https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2024/02/czeli-na-administracziyata-na-ministerstvo-na-inovacziite-i-rastezha-za-2024-godina-publ.-22.02.2024-g.pdf>

⁴⁰ Одитно доказателство № 1; Писмо № 94-00-1527 от 19.06.2024 г.

предложения на всички заинтересовани страни, правоприлагащи нормативната уредба, регламентираща тези обществени отношения.

С оглед на горното, със заповед на министъра на икономиката и индустрията⁴¹, е сформирана междуведомствена работна група, с представители на всички министерства, Агенция за публични предприятия и контрол и Национално сдружение на общините, със задача да извърши анализ на разпоредбите на ППЗПП за определяне на възнагражденията на органите за управление и контрол в публичните предприятия и да предложи изменения и/или допълнения по отношение на критериите и показателите, с оглед обвързване на възнагражденията с изпълнението на целите на дружествата (вкл. нефинансовите) и постигнатите ползи за обществото.

Работната група е провела заседание, на което е взето решение, всяка от институциите да предостави своите конкретни предложения за промени в ППЗПП, в частта, касаеща възнагражденията. По информация от МИИ същите са предоставени в оперативен порядък в рамките на работната група, като предстои тяхното разглеждане и обсъждане на следващо заседание, с цел оформяне на текстовете за промени.

По информация от МИИ от Министерство на финансите е изготвен Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството, в който са предвидени изменения на финансови показатели, определящи категорията на предприятията, а именно балансова стойност на активите и нетни приходи от продажби. Тези показатели имат отношение при формиране на балансова оценка, определяща размера на възнагражденията на органите за управление и контрол и следва да бъдат взети предвид при подготовка на текстовете за изменение на ППЗПП.

По отношение прилагането на показателя за „изменение на добавената стойност на един зает“, който съгласно Приложение № 2 към чл. 56, ал. 2 от ППЗПП се определя по Методика на Националния статистически институт (НСИ)⁴² за изчисляване на коефициента на изменението на добавената стойност на един зает, е поискано становище от НСИ⁴³ доколко методиката следва да се прилага от всички публични предприятия. Методиката е утвърдена на основание чл. 9, т. 6 (изм. бр. ДВ 92/2008 г.) от Закона за статистиката и на основание чл. 2 от Постановление № 111 на МС от 15.05.2007 г. за приемане на Наредба за образуване на средствата за работна заплата в търговските дружества с над 50 на сто държавно или общинско участие в капитала през 2007 г.⁴⁴, която след тази дата не е актуализирана.

По информация от МИИ след получаване на отговора на НСИ, влизане в сила на Закона за изменение и допълнение на Закона за счетоводството и консолидиране на предложенията от членовете на работната група, предстои следващо заседание за обсъждане на предложения за изменение на ППЗПП в частта, касаеща формиране на възнагражденията на органите за управление и контрол на публичните предприятия.⁴⁵

От проверката е видно, че от МИИ са предприети конкретни действия за извършване на анализ на разпоредбите на ППЗПП, но към момента на извършването ѝ не са предложени изменения и/или допълнения по отношение на критериите и показателите, с оглед обвързване на възнагражденията с изпълнението на целите на дружествата (вкл. нефинансовите) и постигнатите ползи за обществото.

⁴¹ Одитно доказателство № 1; Писмо №91-00-13/22.01.2024г. относно сформирание на междуведомствена работна група и Заповед № РД-16-123/09.02.2024 г.

⁴² https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pages/PMS/PMS_Method1.pdf

⁴³ Одитно доказателство № 1, Приложение 3 (Писмо изх. № 33-00-146/28.05.2024г. до НСИ)

⁴⁴ <https://www.mlsp.government.bg/uploads/15/spitao/dokumenti/naredbi/za-obrazuvane-na-sredstvata-za-rabotna-zaplata-v-trgovskite-druzhestva-s-nad-50-na-sto-drzhavno-ili-obshchinsko-uchastie-v-kapitala-prez-2007-g.pdf>

⁴⁵ Одитно доказателство № 1

Препоръка 10 е в процес на изпълнение.

По препоръка 11: *Във Вътрешните правила на МИ, по отношение на осъществявания контрол на възнагражденията в ТД, да се регламентират*⁴⁶:

11.1: Осъществяване на мониторинг от МИ на извършения контрол от Надзорните съвети на търговските дружества от системата на икономиката върху дейността на управителните съвети и изпълнението на целите на дружествата, при спазване на приложимите изисквания, вкл. във връзка с приемането, прилагането и периодичното преглеждане на политиките за възнагражденията по чл. 5 от Наредба № 4 на БНБ от 21.12.2010 г.

Глава пета от Вътрешните правила⁴⁷ регламентира осъществяването на дейността на ДИИР в областта на доходите. В нея детайлно е разписана процедура, с която се конкретизират отделните стъпки, сроковете и отговорните лица, начините за контрол върху дейността на служителите, както и върху цялостния работен процес в областта на доходите, произтичащи от нормативните актове, в частност възнагражденията на кредитните институции.⁴⁸ Сред основните цели са ДИИР да провежда ефективен контрол при формиране на възнагражденията на органите за управление и контрол и мониторинг при образуване на средствата за работна заплата на публичните предприятия и ББР ЕАД; да съдейства за провеждане на държавната политика в сферата на доходите в съответствие с политиките на Министерство на труда и социалната политика и Министерство на образованието и науката, и активно да участва в процесите на оптимизиране на нормативната уредба в съответната област.⁴⁹

Изпълнението на дейностите по осъществяване на контрол при формиране на възнагражденията на органите за управление и контрол включва: изготвяне на образци на справки, в съответствие с Приложение № 2 към чл. 56, ал. 2 от ППЗПП; проверка на постъпилите от публичните предприятия справки; в случай на необходимост – предоставяне на допълнителна информация относно формирането на отделен показател и верифициране на данните от справките; изготвяне на информация-анализ на наблюдаваните показатели за размера и законосъобразността на възнагражденията на органите за управление и контрол (в т.ч. доколко са спазени изискванията на ППЗПП); представяне на изготвената информация-анализ за утвърждаване от ресорния заместник-министър след съгласуване от директора на дирекцията⁵⁰.

Чл. 37 - чл. 39 от Вътрешните правила регламентират осъществявания контрол на възнагражденията на висшия мениджмънт на ББР ЕАД. С тримесечен отчет НС на ББР ЕАД докладва на министъра анализ на резултатите от извършения контрол върху дейността на Управителния съвет по изпълнението на целите на Банката при спазване на приложимите изисквания към дейността на кредитните институции и тези на вътрешните правила, включително във връзка с приемането, прилагането и периодичното преглеждане на политиките за възнагражденията по чл. 5 от Наредба № 4 на БНБ и Насоките за разумни политики за определяне на възнагражденията съгласно Директива 2013/36/ЕС (EBA/GL/2021/04).⁵¹ В процеса на осъществяване на мониторинг ДИИР може да изиска предоставянето на допълнителни информация/документи/справки, както и доказване на декларираните обстоятелства. Цялостната получена информация се анализира от служители в

⁴⁶ Съгласно предходно осъществения последващ контрол за изпълнение на препоръките по Одитен доклад № 0600200120 под-препоръки 11.1 и 11.2 са изпълнени частично (в частта за МИИ), но от МИР не са предприети необходимите действия за постигане на целения резултат с под-препоръките.

⁴⁷ Одитно доказателство № 2

⁴⁸ чл. 33 от Вътрешните правила

⁴⁹ чл. 34 от Вътрешните правила

⁵⁰ Виж чл. 36, ал. 1, т. 1-6 от Вътрешните правила

⁵¹ чл. 37, ал. 2 от Вътрешните правила

дирекцията, след което, по съответен йерархичен ред, се изпраща до ресорния заместник министър/министъра на иновациите и растежа.⁵²

От министъра на иновациите и растежа са утвърдени Методика за определяне на възнагражденията на членовете на НС на ББР ЕАД и Вътрешни правила за подбор, приемственост и оценка на пригодността на НС на ББР ЕАД⁵³.

Във връзка с прилагането на чл. 5 от Наредба № 4 на БНБ от 21.12.2010 г., в Политиката за възнагражденията и допълнителните придобивки в Групата на ББР е регламентирано извършването на периодичен преглед на политиката от страна на НС по отношение на функционирането ѝ по предназначение, включването на всички одобрени схеми за възнаграждения, съответствието им с националните и международни разпоредби, принципи и стандарти. В прегледа на политиката са ангажирани и управления „Човешки ресурси“, „Финанси“, „Риск“, „Правно“ и „Регулаторно съответствие и контрол“, които предоставят необходимата информация и становища на Комитета за възнагражденията и на ръководния орган за вземане на съответните решения. Регламентиран е и периодичен независим преглед от управление „Вътрешен одит на групата“ на структурата, прилагането и въздействието на политиката за възнагражденията и допълнителните придобивки върху рисковия профил на Групата на ББР и начина, по който тези въздействия се управляват в съответствие със стратегията на ББР, националните и международни правила, принципи и стандарти.⁵⁴

В ББР ЕАД е приета и функционира Процедура за предоставяне на информация на едноличния собственик на капитала на ББР ЕАД, в която е регламентиран редът за предоставяне на информация по Търговския закон, Закона за независимия финансов одит, ЗББР и Устава на Банката, регулярната отчетност, предоставяне на информация във връзка с правомощията на Народното събрание и др.⁵⁵

Информация за достигнатите нива на възнагражденията в банката се предоставя ежегодно на БНБ, във връзка с изготвяне на сравнителен анализ на практиките на възнагражденията, разликата в заплащането на жените и мъжете и високоплатените служители, съгласно Директива 216/36/ЕС и Директива (ЕС) 2019/2034.⁵⁶

Към датата на извършване на проверката от МИР са предприети необходимите действия за постигане на целения резултат с горепосочената под-препоръка.

Под-препоръка 11.1 е изпълнена.

Под-препоръка 11.2: Извършване на периодични анализи по отделни дружества на формираните средства за работни заплати и критерии, съобразно които да се оценяват достигнатите нива на работни заплати.

В чл. 37, ал. 6 от Вътрешните правила е предвидено отговорен служител от ДИИР да извършва периодични анализи по отделни публични предприятия на формираните средства на работни заплати и критерии, съобразно които се оценяват достигнатите им нива, които след съгласуване с директора на дирекцията се предоставят на ресорния заместник-министър. В случай на констатирани нарушения е предвидено да се дават предписания от министъра, а ако е необходимо се извършва и проверка на място⁵⁷.

В Политиката за възнагражденията и допълнителните придобивки в Групата на ББР е регламентирано извършването на периодичен преглед и анализ на получаваните брутни възнаграждения на служителите при отчитане на възникналите външни промени, като пазар на труда, законови промени и други фактори. Информация за достигнатите нива на

⁵² чл. 37, ал. 4 и ал. 5 от Вътрешните правила

⁵³ **Одитно доказателство № 2** (Приложение 4 – Протокол № РД-02-17-4 от 07.06.2024 г. и Приложение 7 - Заповед № РД-14-222 от 07.06.2024 г. министърът на иновациите и растежа)

⁵⁴ **Одитно доказателство № 2**

⁵⁵ **Одитно доказателство № 2**

⁵⁶ **Одитно доказателство № 2**

⁵⁷ чл. 37, ал. 6 и ал. 7 от Вътрешните правила

възнагражденията в банката се предоставя ежегодно на БНБ, във връзка с определяне на трудовите възнаграждения на служителите ѝ, съгласно Закона за БНБ.⁵⁸

С Протокол № РД-02-17-2 от 07.06.2024 г. е създадена нова ал. 3 към чл. 51 от Устава на ББР ЕАД, с който се създават Комитет за управление на риска, Комитет по възнагражденията, Комитет по подбор и Консултативен съвет.⁵⁹ Комитетът по възнагражденията в ББР определя политиките и практиките за възнагражденията и функционира на основание Наредба № 4 от 2010 г. на БНБ за изискванията за възнагражденията в банките (Наредба № 4 на БНБ) във вр. с чл. 73б от ЗКИ.

Посоченото показва, че от МИР са предприети необходимите действия за постигане на целения резултат с горепосочената под-препоръка.

Под-препоръка 11.2 е изпълнена.

Под-препоръка 11.3: Извършване на периодичен мониторинг по смисъла на ЗФУКПС на възнагражденията на висшия мениджмънт на ББР АД, вкл. сравняване с нивата, получени в банковия сектор и от ръководството на БНБ, и съответно предприемане на подходящи корективни мерки от страна на мажоритарния собственик на капитала на банката при спазване на нормативно определените правила и на принципите за икономичност и ефективност при разходването на публични средства.

Съгласно чл. 37, ал. 1 от Вътрешните правила „Министърът, чрез ДИИР, осъществява периодичен мониторинг и контрол на възнагражденията на висшия мениджмънт на ББР за съответствието им с нивата на възнаграждения в банковия сектор и от ръководството на БНБ, при спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност, на основание чл. 3, ал. 1 и ал. 2 във връзка с чл. 2 от ЗФУКПС и приложимите правила за кредитните институции“. В контрола и мониторинга се включват периодичен преглед на спазването на ограниченията по чл. 37, ал. 1 от Вътрешните правила, чл. 5 и сл. от Наредба № 4 на БНБ, Насоките за разумни политики за определяне на възнагражденията съгласно Директива 2013/36/ЕС (EBA/GL/2021/04) и приетите вътрешни правила и политики на БНБ за възнагражденията, по отношение на членовете на Надзорния и Управителния съвет, включително за участие на членовете на УС в органи за управление и контрол на дъщерни дружества, с цел обезпечаване на адекватното и пълно изпълнение на задълженията в посочените две качества и избягване на възнаграждаване за дублиращи се и/или взаимноизключващи се функции⁶⁰.

Възнагражденията на ръководните органи в ББР се определят съгласно утвърдена от НС Методика за определяне на възнагражденията на Управителния съвет на ББР и утвърдена от министъра на иновациите и растежа Методика за определяне на възнагражденията на НС на ББР⁶¹

Резултатите от проверката показват, че от МИР са предприети необходимите действия за постигане на целения резултат с горепосочената под-препоръка.

Под-препоръка 11.3 е изпълнена.

Под-препоръка 11.4: Осъществяване на контрол върху възнагражденията на членовете на управителния съвет на ББР АД за участието им в органи за управление и контрол на дъщерни дружества, включително изисквания за извършване на мониторинг и

⁵⁸ Одитно доказателство № 2

⁵⁹ Одитно доказателство № 2 (Устав на „Българска банка за развитие“ ЕАД, посл. изм. и доп. с Протокол № РД-02-17-2 от 07.06.2024 г. и Протокол № РД-02-17-5 от 18.06.2024 г. на министъра на иновациите и растежа)

⁶⁰ чл. 37, ал. 3 от Вътрешните правила

⁶¹ Одитно доказателство № 2 (Приложение 4 – Протокол № РД-02-17-4 от 07.06.2024 г.)

контрол от страна на министерството в тази връзка, с цел обезпечаване на адекватното и пълно изпълнение на задълженията в посочените две качества и избягване на възнаграждаване за дублиращи се и/или взаимоизключващи се усилия.

Във Вътрешните правила е регламентирана процедура за осъществяване на мониторинг и контрол върху възнагражденията на членовете на органите за управление и контрол на публичните предприятия, включително за участие в органи за управление и контрол на дъщерни дружества.⁶² Осъществяването на контрол е на тримесечна база⁶³ и включва периодичен преглед на спазването на ограниченията по чл. 37, ал. 1 от Вътрешните правила, чл. 5 и сл. от Наредба № 4 на БНБ, Насоките за разумни политики за определяне на възнагражденията съгласно Директива 2013/36/ЕС (EBA/GL/2021/04) и приетите вътрешни правила и политики на БНБ за възнагражденията, по отношение на членовете на Надзорния и Управителния съвет, включително за участие на членовете на УС в органи за управление и контрол на дъщерни дружества, с цел обезпечаване на адекватното и пълно изпълнение на задълженията в посочените две качества и избягване на възнаграждаване за дублиращи се и/или взаимоизключващи се функции.

По информация на МИР възнагражденията на членовете на Съветите на директорите в дъщерните дружества на ББР, които са и членове на Управителния съвет, като идентифициран персонал се определят по предложение на Комитета за възнагражденията, с одобрението на НС и са еднакви за всичките им членове. В банката има действаща Политика за установяване, управление и предотвратяване на конфликт на интереси и за осигуряване на доверителност в Групата на ББР, Политика за противодействие на корупцията в Групата на ББР и Етичен кодекс в Групата на ББР.⁶⁴

При извършената проверка е установено, че са предприети необходимите действия от МИР за изпълнение на горепосочената под-препоръка.

Под-препоръка 11.4 е изпълнена.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат от осъществения повторно контрол за изпълнението на препоръките, дадени при извършения одит на дейността на министъра на икономиката по упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала за периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2019 г. е установено, че са предприети мерки за изпълнението на дадените препоръки, като от 12 препоръки (вкл. под-препоръки) 6 са изпълнени, 1 е в процес на изпълнение, 1 е изпълнена частично и 4 препоръки не са изпълнени.

Докладът за резултатите от проверката за изпълнението на неизпълнените и на частично изпълнените препоръки е съставен при спазване на Рамката за професионални становища, издадена от Комитета за професионални стандарти на Международната организация на върховните одитни институции – ИНТОСАЙ и Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата.

⁶² Чл. 36-чл. 39 от Вътрешните правила

⁶³ Чл. 37, ал. 2 и ал. 5 от Вътрешните правила

⁶⁴ Одитно доказателство № 2; <https://bbr.bg/bg/publicna-informaciya/normativna-baza/>

Докладът за резултатите от проверката за изпълнението на препоръките е приет на основание чл. 50, ал. 1 от ЗСП с Решение № 255 на Сметната палата от 31.07.2024 г.

О П И С
НА ОДИТИТЕ ДОКАЗАТЕЛСТВА КЪМ ДОКЛАД ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ
ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА ОТНОСНО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НЕИЗПЪЛНЕНИТЕ И
НА ЧАСТИЧНО ИЗПЪЛНЕНИТЕ ПРЕПОРЪКИ ПО ОДИТЕН ДОКЛАД № 0600200120

№	Одитно доказателство	Брой страници
1	2	3
1	Писмо, изх. № 94-00-1527 от 19.06.2024 г. министъра на икономиката и индустрията	3 стр. и 1 бр. CD
2	Писмо, изх. № 04-06-61-12 от 20.06.2024 г. на министъра на иновациите и растежа	178 стр. и 1 бр. CD
3	Писмо, изх. № 94-00-1527 от 20.06.2024 г. на министъра на икономиката и индустрията	2 стр.